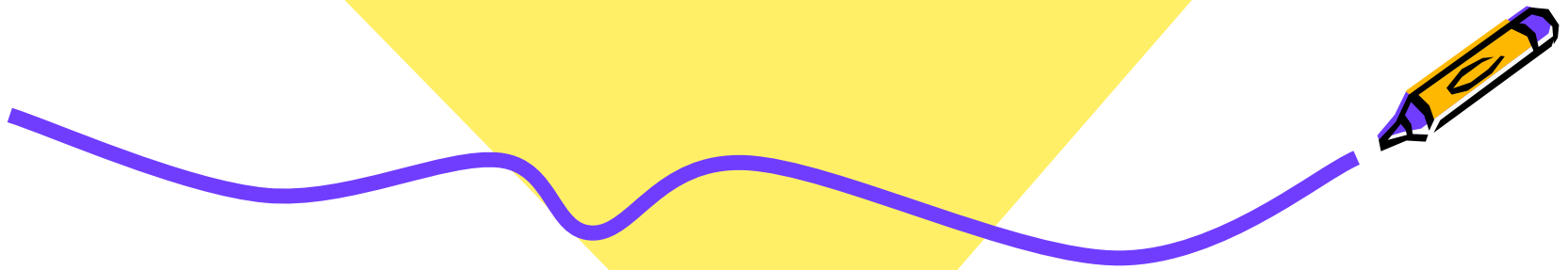

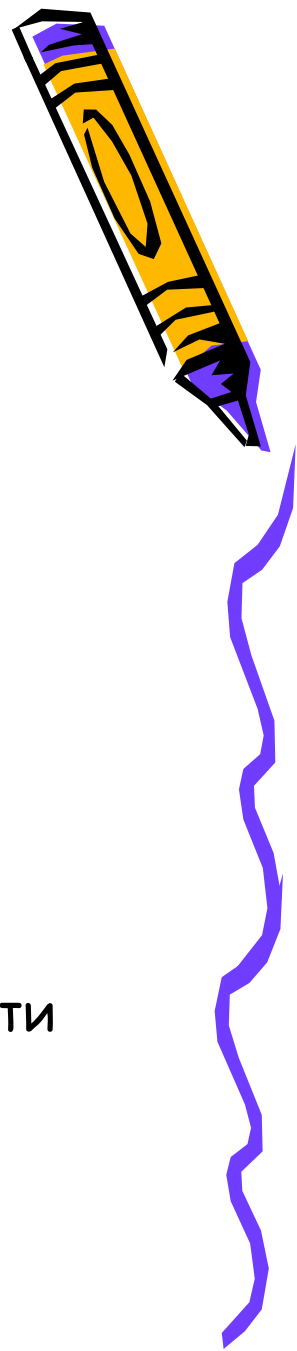

Лекція № 2. Наукові засади
МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ
ГРАМОТИ

План

1. Поняття грамоти, її значення в навчанні дітей
2. Психофізіологічні особливості молодших школярів
3. Лінгвістичні основи методики навчання грамоти молодших школярів.
4. Принципи побудови шкільних підручників з навчання грамоти.
5. Характеристика основних змістових ліній мовної освіти молодших школярів.

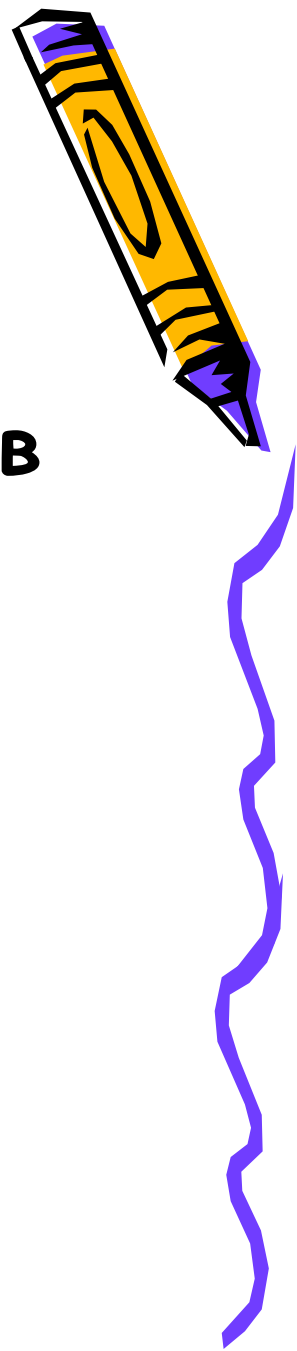

Додаткова література

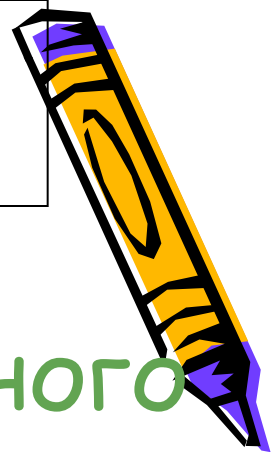
- Кравцов Г. Г., Кравцова Е. Е. Шестилетний ребенок. Психологическая готовность к школе — М.: Знание, 1987.
- Проскура О. Як перевірити готовність вашої дитини до навчання в школі// Початкова школа. - 1998. - №№2, 4.
- Кочерга О. Психофізіологічні особливості діяльності першокласників //Початкова школа. - 2005. - № 3. - С. 5-9.
- Роговик. Л. Психолого-педагогічні аспекти навчання шестиліток читання і письма //Початкова школа. - 2002. - № 2. - С. 11-12.
- Роговик Л. Вікові особливості психомоторики першокласників // Початкова школа. - 2003 - №8. - С. 10-14.

1. Поняття грамоти, її значення в навчанні дітей

Навчання грамоти

- засіб набуття навичок правильного читання й письма, розвитку мислення і мовлення;
- це складна аналітико-синтетична діяльність.

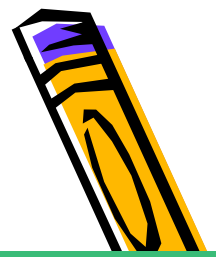
Готовність до навчання грамоти

Передбачає:

- вміння розрізняти звуки в словах,
- вміння співвідносити букву із звуком,
- вміння поєднувати одну букву з іншою і відповідно вимовляти,
- добре розвинений фонематичний слух,
- розуміння прочитаного.

Вимоги щодо підготовки дітей до навчання в школі

- Висока працездатність,
- готовність до аналітико-синтетичної діяльності,
- розвинені морально-вольові якості,
- спеціальна підготовка до навчання грамоти.

• Чи готові 6-літні діти
(психічно і фізично) до
навчання в школі ?

Урахування вікових особливостей МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

- **Увага** - нестійка, дитина не вміє її концентрувати.
Педагогічні вимоги: ???
- **Пам'ять** - наочно-образна, словесний матеріал запам'ятовується без осмислення.
Педагогічні вимоги: ???
- **Сприйняття** - цілісне: предмет сприймають загально, не розчленовуючи.
Педагогічні вимоги: ???
- **Мислення** - конкретно-образне.
Педагогічні вимоги: ???

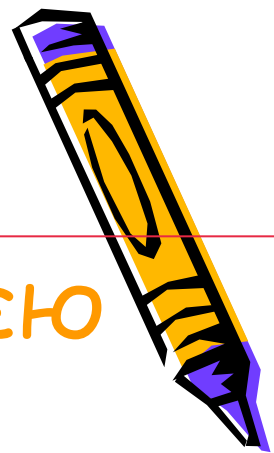

Психофізіологічні особливості читання

- на I етапі : зупинка на кожній літері,
- темп читання повільний, розуміння сповільнене.
- На II етапі - поскладове читання, повторення слова в цілому

Психофізіологічні особливості читання у першокласників

- "Поле читання" : обмежене однією буквою (хоча бачать 2-4);

Педагогічна вимога ??????

- Повільний темп читання заважає усвідомленню прочитаного;

- Педагогічна вимога ??????

Психофізіологічні особливості письма у першокласників

- Важко засвоюють рухи руки для написання букв;

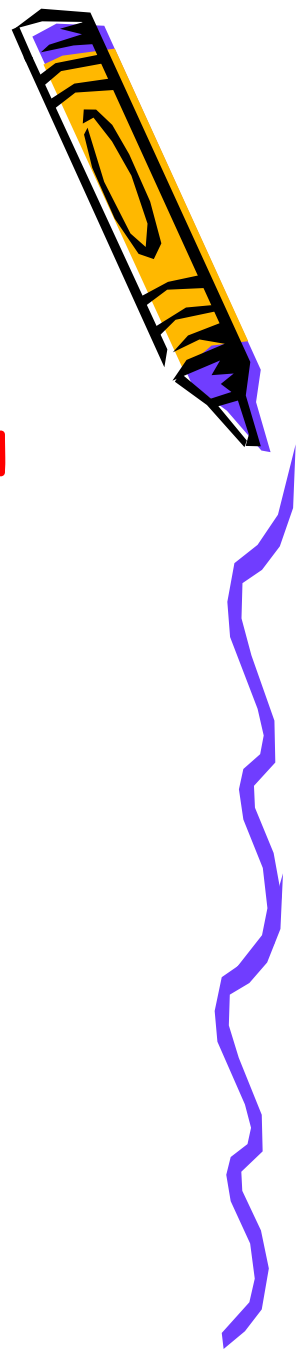
Педагогічна вимога ??????

Під час письма дитина вимовляє слова по складах;

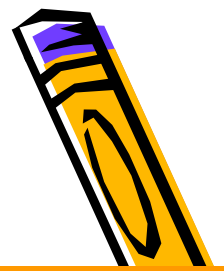
Педагогічна вимога ??????

3. Лінгвістичні основи методики навчання грамоти молодших школярів

Основні положення

Українське письмо - звукове (фонемне), ґрунтується на фонематичній та графічній системах.

Читання й письмо - це переведення графічних знаків у звуки та навпаки, тобто здійснення звуко-буквеного аналізу й синтезу (Метод навчання грамоти - звуковий аналітико-синтетичний).

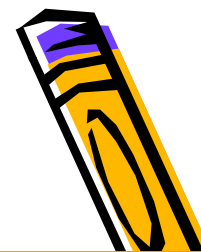
Основні принципи написання - фонетичний і морфологічний.

Букви і звуки, їх взаємозв'язок

- Букви – бачимо й пишемо;
- Звуки – чуємо й вимовляємо.

- Звуки: голосні – наголошені, ненаголошені;
- приголосні – тверді, м'які, дзвінкі, глухі.

- Букви: великі, малі, рядкові, прописні, друковані, рукописні, каліграфічні.

Складоподіл

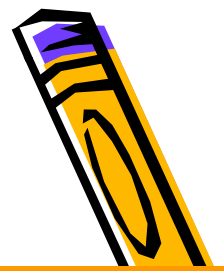

- Складовий принцип - основа української графіки.
- Відкритий склад (ПГ) - рі-чка, ру-чка.
- Закритий (ГП)

Склад - один або кілька звуків, що вимовляються одним видихуванням поштовхом.

Наголос

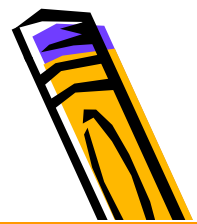
- Це виділення за допомогою сили і висоти голосу одного із складів фразового тексту.
- В українській мові наголос динамічний, різномісний, рухливий.

Речення - одиниця мовного спілкування

- Основні функції - пізнавальна, комунікативна.
- Розповідні, питальні, спонукальні; окличні.
- Однослівні: / ___ .
- Багатослівні: / _____ ! / _____ ?
- У реченні про когось або про щось розповідається.

Слово

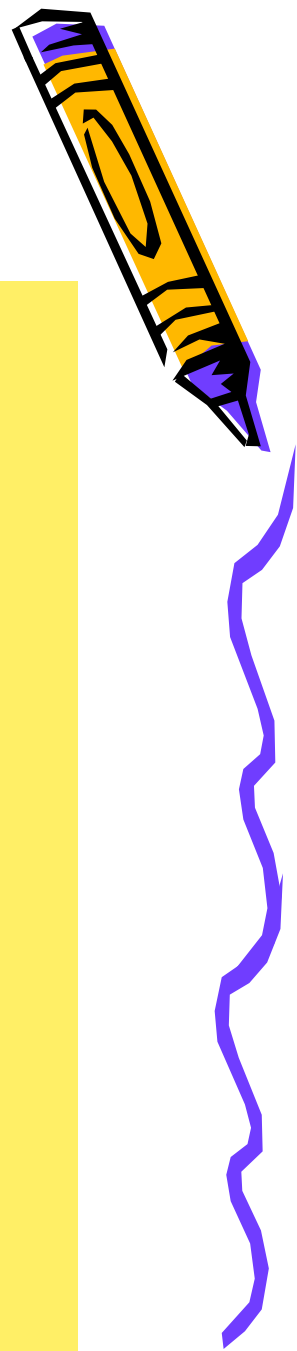

- Основні ознаки слова:
  - відтворюваність
  - лексичне значення;
  - фонетична оболонка;
  - граматична форма;
  - наявність одного наголосу.

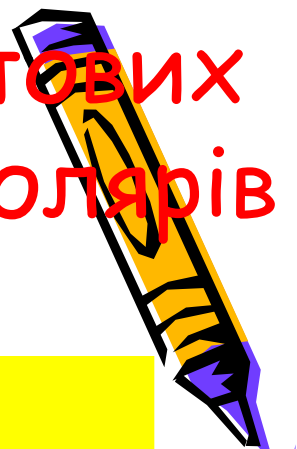

4. Принципи побудови шкільних підручників з навчання грамоти

- **Буквар** - основний підручник для навчання читання й письма.

5. Характеристика основних змістових ліній мовної освіти молодших школярів

- Мовленнєва (комунікативна);
- Мовна (лінгвістична);
- Соціокультурна (лінгвоукраїнознавча);
- Методологічна (діяльнісна)

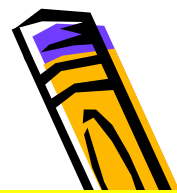

Мовленнєва змістова лінія

- сприймати, відтворювати і створювати усні й писемні висловлювання різних жанрів, типів і стилів мовлення ;
- мовленнєві уміння і навички, необхідні для навчання, повсякденного життя і майбутньої професійної діяльності;
- практичне ознайомлення з усіма видами мовленнєвої діяльності (аудіювання, читання, говоріння, письмо);
- відомості про мовлення та перелік основних видів робіт (перекази, твори, ділові папери та ін.).

Мовна змістова лінія

- базові знання мовної системи, без яких неможливе досконале володіння мовою:
- основні лінгвістичні поняття,
- вимоги до засвоєння граматичних, орфоепічних і правописних норм літературної мови.

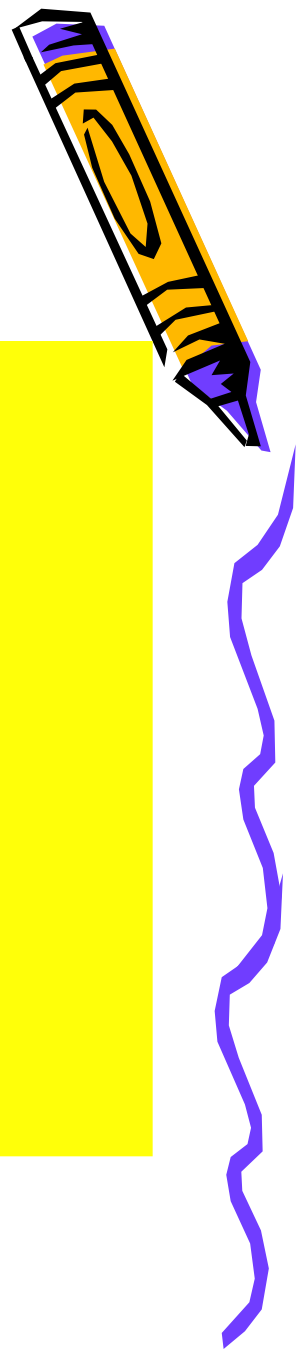
Соціокультурна змістова лінія

- перелік культурологічних тем, що знайомлять учнів з історією, звичаями, традиціями, мистецькими скарбами, духовною і матеріальною культурою українського народу, із загальнолюдськими моральними нормами і цінностями, культурною спадщиною інших народів.
- тематичні групи слів - назв предметів і реалій матеріальної та духовної культури українського народу;
- усталені вирази, українські народні прислів'я, приказки, лічилки, скоромовки, утішки, пісні, казки, легенди як відображення народного досвіду, українського характеру.

Діяльнісна змістова лінія

- Забезпечує навички діяльності спілкування (аналіз, порівняння, зіставлення, узагальнення, класифікування тощо)

???

- Чи готові 6-літні діти (психічно і фізично) до навчання в школі ?
- З якого часу можна починати навчати дітей грамоті?

